

מראי מקומות- סנהדרין פ"ג

בזה, דמה בא זה למעט, והביא מש"כ הכסף משנה בשם הרמב"ן, דבא למעט לילה, והק' ע"ז, דגם בלילה שייך עבודה, הקטרת אימורים ודברים אחרים דמותרים בלילה. וצידד דאולי שלא בשעת עבודה היינו אם נפגם המזבח. עוד כ' דמש"כ הרמב"ם דאף אם אינו עובד הרי עובר באיסור דפרוע ראש, הרמב"ן והראב"ד חולקים ע"ז, וס"ל דאיסור כניסה בפרוע ראש אינו אסור מן התורה, ואין לוקין עליו, אלא ממעלות דרבנן הוא.

(ד) **מנין לאוכל את הטבל שהוא במיתה, דכתיב ולא יחללו את קדשי בני ישראל, וכו'- ע' במנחת חינוך (רפ"ד, א')** שהביא מש"כ הרמב"ם (מאכ"א י', י"ט) דהאוכל כזית מן הטבל חייב מיתה בידי שמים, שנא' ולא יחללו וגו' והשיאו אותם עון אשמה. וכ' המנ"ח דלכאור' משמע מדברי הרמב"ם דס"ל דהמקור להחייב מיתה הוא מהא דכתיב' והשיאו אותם עון אשמה, ולא מה דאי' בגמ' כאן, דהילפותא הוא מהג"ש מתרומה. וכ' המנ"ח דנהי דדרשה זו באמת נמצא בתורת כהנים, אולם ק', למה לא כ' הרמב"ם הדרשה דמה דאי' בסוגיא דידן. ונהי דהרמב"ם בכמה מקומות הביא הדרשה היותר פשוט, אף דבש"ס הביא דרשה אחרת, אבל זהו רק היכא שאין נפק"מ לדינא. אבל כאן לכאור' יש נפק"מ, דהא היכא דהתורה הביא איסור אכילה בלשון "אכילה", אז האיסור דאורייתא הוא רק דרך אכילה, אבל היכא דאינו אוכלו כדרך אכילתו, פטור. והיכא דלא כתיב בלשון אכילה, אז אפי' אם אוכלו שלא כדרך אכילתו חייב. וא"כ, כיון דהתורה אמרה איסור תרומה בלשון אכילה, ולפי הגמ' דילן חיוב דטבל נלמד מהא דתרומה, א"כ לכאור' אין האיסור אלא בדרך אכילה, משא"כ לפי הדרשה שבתו"כ, דהתם לא כתיב לשון אכילה, והניח בצ"ע. וע' בהגהות למנ"ח (מכון ירושלים) שהביא מספר תורת הארץ שציין למש"כ בשאג"א החדשות בדיני חדש סי' י"א, דאף אי ילפי' טבל בג"ש מתרומה, מ"מ חייב על בשלא כדרך אכילה, כיון דלא כתיב אכילה בטבל גופי'.

(א) **ולא משום טומאה- הק' תוס', איך שייך להתחייב משום עבודה בטומאה, תיפוק לי' דכבר חייב כרת משום טמא שנכנס במקדש. ותי' דמיירי שנטמא בפנים ולא שהה, ולכן אינו חייב מדין טמא שנכנס. אולם עדיין יש להק' על מה דאי' בברייתא למטה, דהתם כולל טבול יום ששימש, ומה שייך לומר התם, הא התם ודאי הי' טמא מעיקרא, ולכן אין שייך לומר שנטמא בפנים. כן הק' הראב"ד (ביאת מקדש ד', ד'), ותי' "ואיני מוצא אותו אלא בבמה, אי נמי שעשה בית יד ארוכה לצינורא, והפך אברים מבחוץ". וע' בכסף משנה שם שכ' שיש חילוקים בין מיתה בידי שמים לכרת, א) כרת היינו שלא יגיע לששים, וגם איכא כרת דיומי, משא"כ מיתה ביד"ש, שאין לה זמן קבוע, ב) כרת הוא וזרעו נכרתים, משא"כ במיתה ביד"ש [וצ"ע אם זה מתוך ק' תוס', או דכיון דהזכיר חילוקים בין כרת למיתה ביד"ש, הזכיר חילוקים אף שאינם מתרצים ק' תוס'], ג) דלענין מיתה בידי שמים, הרי עלה מות בחלוניו, וגם בעלי חיים שלו מתים, פרתו, תרנגלתו, וכו'. והמאירי הוסיף ליישב דמיירי בשנכנס בשוגג ושימש במזיד, א"נ דנכנס דרך גגות, דאין כרת אלא בנכנס דרך ביאה [וצ"ע למה תוס' כ' תירוצ' דאינו מיישב הברייתא דלקמן].**

(ב) **ואלו שבמיתה, האוכל את הטבל- כ' הרמב"ם (מאכלות אסורות י', כ')** דמה דהאוכל טבל חייב מיתה, היינו רק אם הוא טבל לתרומה או לתרומת מעשר, אבל אם רק לא הפריש ממנו שאר מעשרות, בזה לא אמרי' דחייב מיתה, אלא חייב מלקות. אולם ע' בתוס' ביבמות (פו. ד"ה אף) דמבואר דאף בטבל למעשר ראשון חייב מיתה.

(ג) **ופרוע ראש- ע' במנחת חינוך (קמ"ט, ב')** שכ' דמשמע מדברי הרמב"ם דדוקא הראוי לעבודה עובר משום פרועי ראש, אבל באינו ראוי לעבודה, כגון זר או איזה פסול אחר, אין לוקין על הכניסה משום לאו זה דפרועי ראש. וכ' עוד דמבואר מדברי הרמב"ם דאע"פ שאינו צריך להיות עובד כדי לעבור על איסור דפרועי ראש, אבל מ"מ דוקא בשעת עבודה שייך איסור זה. אלא דנתקשה

(ז) **מסתברא מתרומה הו"ל למילף, שכן תרומה חוצה לארץ, וכו'- פרש"י**, זה תרומה, וזה (טבל) תרומה מעורבת בו. וע' **באתוון דאורייתא** (כלל ב', ד"ה ודע דמ"ש) דהביא מש"כ רש"י ביבמות (פו). דטבל אסור מפני תרומה מעורבת בו. וע"ש עוד שהביא מש"כ **תוס'** ביבמות שם לחלוק על רש"י בזה, וס"ל דאיסור תרומה לזר הוא איסור אחר לגמרי מאיסור טבל. וכ' דבשלמא לפי רש"י שם, מובן מה דאמרי' כאן דבין איסור טבל ובין איסור תרומה הוי בהו איסור תרומה, אבל לפי **תוס'**, לכאור' טבל הוי איסור אחר לגמרי, וא"כ מהו כוונת הגמ' דלשניהם יש איסור תרומה. ותי' דצ"ל דסכ"ס האיסור בא מחמת תרומה, לפי שלא הופרש עליו תרומה, ולכן סגי בזה לומר דדומים להדדי.

(ח) **קדושים יהיו ולא יחללו... תנהו ענין לטבול יום- ע' ברמב"ם** (ביאת מקדש ד', ד') שכ' דזהו ג"כ האזהרה לטבול יום שלא יעשה עבודה (ולא רק המקור שמחלל העבודה).

(ט) **ומחוסר בגדים מגלן, וכו'- הק' היד רמה**, למה לן להא דהוי כזר, הא כתיב והיו על אהרן ועל בניו בבאם אל אהל מועד... ולא ישאו עון ומתו, וא"כ מפורש הוא בקרא דמחוסר בגדים ימותו. ותי' דבא הכתוב לומר דאם מחלל העבודה ע"י טומאה וכדו', לא תימא דאינו חייב מיתה אא"כ ג"כ מחוסר בגדים, אלא אפי' אם אינו מחוסר בגדים, מ"מ חייב מיתה [וצ"ע מהו הה"א דצריך להיות מחוסר בגדים ג"כ]. וע' בהערות שם שהביא **מהגהות הגרי"פ** על סה"מ לרס"ג, דהק' דלשון הפסוק דהביא הרמ"ה, "ומתו בו כי יחללוהו", לא כתיב בפסוק זה, אלא בפרשת אמור לענין איסור אכילה בזרות, והניח בקו'.

(י) **ופרועי ראש דכתי' וכו'- הק' הכסף משנה** (ביאת מקדש א', ח'), למה לנו היקש לשתיי יין, הא קרא כתיב ראשיכם אל תפרעו ולא תמותו, הא אם תפרעו תמותו. ותי' דקרא אפשר לפרשו לרשות, דהכי קאמר, אע"פ ששאר אבלים שלא קרעו ולא פרעו במיתה, אינכם בכלל חיוב זה. וע' **במהרש"א** שהביא דעת הרמב"ן אינו כן, אלא דהחיוב פריעה ופרימה הוא מדרבנן, וקרא אסמכתא בעלמא

(ה) **מניין לכהן טמא שאכל תרומה טהורה שהוא במיתה בידי שמים, וכו'- הק' הגרי"פ בספר המצוות לרס"ג** (ל"ת קפ"ג, ח"ב עמ' ריב.), תיפוק ל' משום דנחשב כזר כלפי התרומה, כיון דאינו יכול לאוכלה. ועוד הק' על מה דאמר שמואל אח"כ, דכהן טמא שאכל תרומה טמאה אינו חייב מיתה ביד"ש, והק' דלכאור' עכ"פ חייב מדין זרות. וכ' דבאמת אה"נ, ודאי חייב מטעם זרות, אלא דזה לא ה' נדון הברייתא עכשיו, אלא לחדש דחייב מדין טומאה, ונפק"מ אם ה' שוגג לענין זרות, ומזיד לענין טומאה.

(ו) **מניין לכהן טמא שאכל תרומה טמאה שאינו במיתה, וכו'- ע' בשיעורי ר' שמואל** (אות שצ"ד) שהביא מה שנסתפק **המשנה למלך** (תרומה ז', א') בענין תרומה שהוא טמאה מדרבנן, האם אמרי' דגם בזה אינו במיתה, כיון דסכ"ס הוי טמאה, דאינו יכול כהן טהור לאוכלה, או דלמא כיון דמדאורייתא הוי טהור גמור, א"כ שפיר חייב מיתה, כיון שהוא טמא מן התורה, ואוכל תרומה שהיא טהורה מן התורה. וביאר ר' שמואל צדדי הספק, דתלוי בגדר האיסור בכל איסורים דרבנן, האם אין שום חפצא דאיסורא, אלא דחכמים יכולים לאסור הדבר עליו, אבל בעצמותו לא חל בו שום איסור. או דלמא, התורה נתנה כח לחכמים לחדש חלות איסור, ונעשה חתיכה דאיסורא, ואף דודאי הוי סוג אחר של חפצא דאיסורא, דכל החפצא הוא מדברי סופרים, אבל גם חלות זה הוא מציאות גמורה מן התורה, ולא הנהגה בעלמא. וא"כ, אם מבינים כהפשטות, דאין שום יכולת לחכמים לשנות החפצא, רק דאנו מצווים לשמוע בקולם ושלא להמרות את פיהם, א"כ תרומה טמאה דרבנן אליבא דאמת אין בה שום מציאות של טומאה, וא"כ אין שייך לומר שהוא "מחוללת ועומדת", ושפיר יתחייב עליה מיתה בידי שמים, משא"כ אי נימא דיש לחכמים כח לחדש דין טומאה מדבריהם, א"כ יש כבר מקום לומר דנהי דשם טומאת דברי סופרים עליה ולא טומאה דאורייתא, מ"מ סו"ס שם טומאה עליה, וי"ל דנחשב מחוללת ועומדת.

הוא, וא"כ לדבריו למה צריכין להיקש. וכ' לתרץ בדוחק דבלא ההיקש לשתיי יין, ה"א דמה דאמרי' דכהנים שעושים העבודה בפריעה ופרימה חייבין, היינו דוקא כשהם אבלים, שלא יהיו מראים אבלות, אבל שאר כהנים מותרים בפריעה ופרימה, קמ"ל ההיקשא מקרא דיחזקאל. וכבר הר"ן לעיל (כב:) קו' זו, ותי' דהיא צוואה לא היתה לדורות אלא הוראת שעה לבני אהרן, אבל לדורות לא היינו יכול לילף משם דהמגדל שער ראשו במיתה (ולא רק החיוב מיתה, אלא כל האזהרה הוא ג"כ נלמד רק מדברי קבלה, לפי שמן התורה לא הי' אסור אלא בתורת הוראת שעה).

יא) כל בן נכר ערל לב וכו' - פי' הריטב"א ביומא (עא:), דבא לומר דכל שנתנכרו מעשיו לאביו שבשבמים, אפי' חזר בתשובה אסור לעבוד במקדש, כדאי' בסוף מנחות (קט:).